

Nr 124

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen; given Stockholms slott den 20 mars 1964.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sigurd Lindholm

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta vissa ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen. Vissa av ändringarna är föranledda av riksdagens redan fattade beslut eller avhängiga av bifall till förslag, som i tidigare propositioner framlagts för årets riksdag. Ändringar påkallas även för lösning av vissa särskilda frågor, som varit föremål för beredning inom civildepartementet.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars
1964.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, frågor om vissa *ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen* samt anför därvid följande.

I olika tidigare propositioner till årets riksdag har framlagts förslag, som föranleder vissa ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen.

Förslag av här avsedd natur har sålunda framlagts i prop. 1964: 47 angående förstatligande av Vetenskapsakademiens forskningsinstitut för experimentell fysik m. m., prop. 1964: 50 angående universitetens och högskolornas organisation och förvaltning m. m., prop. 1964: 66 angående vissa anslag för budgetåret 1964/65 till teaterverksamhet m. m. och prop. 1964: 98 angående ändrade beräkningsgrunder för löneavdrag vid arrest och disciplinbot. I anslutning till de i dessa propositioner framlagda förslagen har begärts riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidta vissa av förslagen betingade författningsändringar.

I prop. 1964: 48 angående reformering av socionomutbildningen föreslås, att socialinstitutet skall ombildas till socialhögskolor fr. o. m. den 1 juli 1964. Vid bifall härtill erfordras vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente (Saar) och bilagan till statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR).

I årets statsverksproposition (bil. 10, s. 325) föreslås, att rektorer och lärare vid statsunderstödda folkhögskolor fr. o. m. den 1 juli 1964 skall omfattas av helstatlig pensionering, innebärande avgiftsbefrielse för huvudmännen m. m. Under samma huvudtitel (s. 615) föreslås inordnande av ytterligare anställningshavare vid Ericastiftelsens läkepedagogiska institut under SPR. I statsverkspropositionen (bil. 11, s. 141) föreslås, att rektorer och lärare vid lantbrukets statsunderstödda yrkesskolor fr. o. m. den 1 juli 1964 skall omfattas av den helstatliga pensioneringen. Vid bifall till här angivna förslag erfordras vissa ändringar i förenämnda bilaga till SPR.

Vid 1963 års riksdag (prop. 75, SU 125, rskr 298) godkändes riktlinjer för ett nytt lönesystem för tjänstemän inom utrikesrepresentationen m. fl. och bemyndigades Kungl. Maj:t att tillämpa dessa riktlinjer inom ramen för medel anvisade å vederbörliga anslag för budgetåret 1963/64. I propositionen förutsattes, att vad däri föreslagits endast i begränsad omfattning skulle medföra behov av ändringar i Saar redan den 1 juli 1963. Riksdagens godkännande av förslag till de redan då erforderliga ändringarna inhämtades genom prop. 1963: 140 (SU 123, rskr 273).

Genom olika beslut, bl. a. den 18 september 1963, har Kungl. Maj:t — med tillämpning av de av riksdagen godkända riktlinjerna för lönesystemet — fastställt nya utlandslöneförmåner med verkan fr. o. m. den 1 juli 1963 eller senare dag.

Såsom förutskickades i prop. 1963: 75 har utrikesförvaltningens lönenämnd, utlandslöneöversynen, under hösten 1963 upptagit frågan om den tekniska regleringen av utlandstjänstemännens löneförmåner till slutlig prövning. Nämnden har med skrivelse den 13 januari 1964 till Kungl. Maj:t avgett en promemoria (Stenc. U 1964: 1) med författningsförslag angående avlöningssystemet för tjänstemän inom utrikesrepresentationen m. fl., vilken bl. a. innehåller förslag till ändringar i de i 33 § Saar intagna särskilda bestämmelserna för utrikesförvaltningen och för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer. Statstjänstemännens huvudorganisationer, som beretts tillfälle ta del av promemorian, har icke haft något att erinra mot innehållet i denna.

I årets statsverksproposition (bil. 5, s. 4) har framlagts vissa förslag beträffande den anslagsmässiga regleringen av utlandslöneförmånerna. Förslagen, som redan bifallits av riksdagen (SU 3, rskr 3), innefattar bl. a. att under avlöningsanslaget till Utrikesförvaltningen, anslagsposten Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, skall uppföras en ny delpost benämnd Utlandstillägg. I stället utgår dels under nämnda anslagspost delposten Prisutjämningsstillägg, dels ock, under delposten Särskilda förmåner i övrigt, posterna Ortstillägg, Utomeuropeiskt tillägg och Chargé d'affairestillägg. Den under sistnämnda delpost f. n. upptagna posten till Barnbidrag skall benämnas Barnförmåner och avse samtliga sådana förmåner till utlandstjänstemän, nämligen barntillägg, utbildningsbidrag och barnresebidrag. Posten Språktillägg skall bortfalla i samband med utbildningsverksamhetens omläggning.

Enligt förenämnda riksdagsbeslut skall vidare den av Kungl. Maj:t fastställda staten för ortstillägg upphöra att gälla med utgången av innevarande budgetår.

Vid 1963 års riksdag (prop. 167, SU 149, rskr 337) fattades beslut angående ändrad lönesättning samt ändrade avlönings- och pensionsbestämmelser för skolledare och lärare vid lantbrukets och skogsbrukets yrkes-

skolor. Detta medför behov av vissa ändringar den 1 juli 1964 i Saar och avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbrukets statsunderstödda yrkesskolor samt i bilagan till SPR. Riksdagens beslut inefattar bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidta ifrågavarande ändringar.

Inom civildepartementet har härutöver varit föremål för beredning vissa frågor, som för sin lösning påkallar reglementsändring. Jag torde sålunda få anmäla frågor om semester för tjänstemän inom kallortsområdet, om rätt för flygunderingenjörer att låna beklädnad m. m. och om familjepension efter anställningshavare, som blivit borta under sådana omständigheter att det kan antas att de avlidit.

Vissa ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen

Jag torde nu få anmäla frågor om sådana förut avsedda ändringar i statliga avlönings- och pensionsreglementen, vilka ej kan ske med stöd av redan lämnade eller begärda bemyndiganden.

A. Statens allmänna avlöningsreglemente (Saar) m. fl. avlöningsreglementen

I fråga om Saar m. fl. avlöningsreglementen föreligger anledning att vidta de ändringar, som framgår av det följande.

29 § Saar m. fl. stadganden

I 29 § 1 mom. tredje stycket Saar stadgas bl. a., att semester erhålls under det löpande kalenderåret eller — under vissa förutsättningar — under tiden 1 januari—31 maj nästpåföljande år. Utan hinder härav kan tjänsteman, som är stationerad å ort inom riket där kallortstillägg utgår, av vederbörande myndighet medges erhålla återstående semester under nästpåföljande år i följd med semester för detta år. Bestämmelser av samma innebörd finns i 12 § 1 mom. avlöningsreglementet för kyrkomusiker, 14 § 2 mom. avlöningsreglementet för statsunderstödda folkhögskolor och lantbrukets statsunderstödda yrkesskolor och 13 § 1 mom. polislönerreglementet.

I skrivelse den 29 januari 1962 har *överbefälhavaren*, med instämmande av försvarsgrenscheferna, hemställt om sådan ändring av ifrågavarande bestämmelse i Saar, att tjänsteman inom kallortsområdet må medges erhålla från visst år återstående semester under nästpåföljande år utan krav på att sådan semester uttas i följd med semester för sistnämnda år.

Jag finner framställningen böra bifallas och föreslår att ändring av angivna innebörd görs i 29 § 1 mom. tredje stycket Saar och i förenämnda stadganden i andra statliga avlöningsreglementen.

33 § Saar

I de i förevarande paragraf meddelade särskilda bestämmelserna för »Utrikesförvaltningen. Försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer» erfordras vissa ändringar för genomförande av den tekniska regleringen av det nya lönesystemet för utlandstjänstemännen. Ändringarna är delvis föranledda av riksdagens redan fattade beslut i anledning av de förslag till anslagsmässig reglering av utlandslöneförmånerna som framlagts i årets statsverksproposition (bil. 5, s. 4, SU 3, rskr 3). I fråga om ändringarnas närmare utformning föreligger förslag från utrikesförvaltningens lönenämnd, utlandslöneöversynen, vilket förslag lämnats utan erinran av statstjänstemännens huvudorganisationer.

De nu erforderliga ändringarna berör punkten 2 i de särskilda bestämmelserna. I enlighet med riksdagens beslut skall till en början de under nämnda punkt meddelade bestämmelserna om ortstillägg, utomeuropeiskt tillägg och chargé d'affairstillägg ersättas med föreskrift om utlandstillägg. Sistnämnda förmån bör i enlighet med förslag från lönenämnden utgå i fall och med belopp, som bestäms av Kungl. Maj:t. Föreskrifterna om språktillägg skall vidare upphöra att gälla; dock bör i enlighet med förslag av lönenämnden dylik förmån övergångsvis utgå till tjänsteman, som nu uppbär sådan. Slutligen skall gällande föreskrifter om barnbidrag ersättas med bestämmelser om barnförmåner, vari innefattas barntillägg, utbildningsbidrag och barnresebidrag. Barnförmåner utgår fr. o. m. den 1 juli 1963 med stöd av riksdagens beslut i anledning av prop. 1963: 75 enligt beslut eller bestämmelser, som meddelats av Kungl. Maj:t. Föreskrifterna härom i Saar bör i enlighet med förslag från lönenämnden utformas så att det ankommer på Kungl. Maj:t att bestämma beloppet av barntillägg och utbildningsbidrag och att meddela föreskrifter om barnresebidrag.

Utrikesförvaltningens lönenämnd har i fråga om förutsättningarna för åtnjutande av barnförmåner framlagt förslag till vissa kompletteringar och ändringar av nu gällande motsvarande föreskrifter i fråga om barnbidrag. Dessa förslag är i huvudsak grundade på riksdagens beslut i anledning av prop. 1963: 75. Vissa andra förslag innefattar en kodifiering av gällande praxis eller ändringar av redaktionell natur eller har framlagts främst i syfte att åstadkomma administrativa förenklingar. Lönenämnden föreslår härutöver att såsom ett nytt villkor för åtnjutande av barnförmån skall gälla att barnet ej försörjer sig genom eget arbete. Vidare föreslås en samordning av barnförmåner i fall då båda makarna är berättigade till dylika förmåner av statsmedel. Jag föreslår att bestämmelserna ändras i huvudsaklig överensstämmelse med lönenämndens förslag.

Gällande bestämmelser innehåller en föreskrift om hur med ortstillägg, utomeuropeiskt tillägg och chargé d'affairstillägg skall förfaras vid vikariat. Lönenämnden har konstaterat att avsedda föreskrift på senare tid endast kommit i tillämpning i undantagsfall. Vikariat inom utrikesrepresen-

tationen har därför i regel ej medfört annan ändring i förmånerna än att vikariatsersättning utgått enligt därom gällande bestämmelser. Lönenämnden har ej upptagit någon motsvarighet till angivna föreskrift i sitt författningsförslag. Jag föreslår i likhet med lönenämnden att bestämmelsen utgår.

39 § Saar

Enligt punkten 3 av de under förevarande paragraf meddelade särskilda bestämmelserna för »Försvaret» äger vissa i stadgandet uppräknade icke-ordinarie beställningshavare såsom lån erhålla beklädnad och övrig för tjänsten erforderlig utrustning.

I skrivelse den 2 augusti 1963 har *chefen för flygvapnet* framhållit, att flygingenjör i högst lönegrad Af 19 (flygunderingenjör) skall fullgöra minst ett års anställning i nämnda lönegrad före erhållande av extra ordinarie beställning; först därefter inträder rätt till ekiperingshjälp. Med anledning härav och med hänvisning till vad som i motsvarande hänseende gäller för trafikledare föreslår *chefen för flygvapnet*, att flygunderingenjör intas i uppräknningen av de till förmåner enligt förenämnda bestämmelse berättigade beställningshavarna.

Framställningen har tillstyrkts av *försvarets civilförvaltning*.

Jag finner framställningen böra bifallas och föreslår att bestämmelserna i förenämnda punkt 3 görs tillämpliga å flygunderingenjör.

B. Statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR)

I fråga om SPR och bilagan till SPR föreligger anledning att vidta de ändringar, som framgår av det följande.

13 § SPR

I 16 kap. 10 § lagen om allmän försäkring stadgas att, om någon under resa eller eljest blivit borta och det kan antas att han avlidit, hans efterlevande äger åtnjuta familjepension. Såsom villkor för utbetalning av pension må dock krävas förklaring på heder och samvete av den efterlevande att han saknar varje underrättelse om den bortovarande. Finnes denne sedermera vara vid liv, skall pension ej vidare utgå. En motsvarande föreskrift finns bl. a. i lagen om yrkesskadeförsäkring.

Stadgandet har tillkommit mot bakgrund av att det i avsedda fall är önskvärt att familjepension kan utbetalas, även om det inte kunnat konstateras att den försäkrade avlidit. Det har icke ansetts tillfredsställande att de efterlevande skall för sin rätt till familjepension vara beroende av vanliga regler om dödförklaring på grund av den tidsutdräkt, som är förknippad med iakttagande av dessa regler. I stadgandet anges ej närmare i vilka fall paragrafen skall tillämpas. Ej heller meddelas några allmängiltiga regler

angående den tidpunkt, vid vilken den försäkrade skall anses ha avlidit. Härvidlag förutsätts en bedömning skola ske i varje enskilt fall.

Återbetalningsskyldighet av uppbyret pensionsbelopp på grund av att den försäkrade sedermera befinns vara vid liv förutsätts i motiven till stadgandet ifrågakomma endast då någon förorsakat att pension utgått obehörigen eller med för högt belopp. Frågan huruvida återbetalning skall ske prövas av vederbörande pensionsorgan.

SPR innehåller icke någon motsvarighet till avsedda stadganden. *Statens personalpensionsverk* har emellertid i skrivelse den 21 augusti 1962 föreslagit en motsvarande reglering i fråga om rätt till familjepensionsförmåner enligt SPR.

Jag föreslår att i 13 § SPR intas en föreskrift av samma innebörd som förutberörda stadgande i lagen om allmän försäkring. En återbetalningsskyldighet med avseende på redan uppburna pensionsbelopp bör därvid icke komma i fråga i andra fall än som avses i 16 § 2 mom. reglementet. Riksdagens bemyndigande torde böra utverkas för Kungl. Maj:t att förordna om angivna komplettering av 13 § SPR. Bemyndigandet bör avse jämväl fall där anställningshavaren är underkastad äldre pensionsreglemente eller andra statliga pensionsföreskrifter.

Bilagan till SPR

Vid bifall till förslagen i statsverkspropositionen (bil. 10, s. 325 samt bil. 11, s. 141) bör i bilagan till SPR göras ändringar innebärande att beträffande rektorer och lärare vid statsunderstödda folkhögskolor och lantbrukets statsunderstödda yrkesskolor bestämmelser angående pensionsavgifter icke skall gälla. Vad i bilagan sägs om vissa anställningshavare vid Ericastiftelsen bör vidare vid bifall till de i statsverkspropositionen (bil. 10, s. 615) framlagda förslagen gälla för anställningshavare på avlöningsstat vid institutet. Slutligen bör vid bifall till förslagen i prop. 1964: 48 vad i bilagan sägs om socialinstitutet i stället gälla för socialhögskolorna.

Hemställan

Vad jag i det föregående förordnat bör träda i kraft den 1 juli 1964. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som kan finnas erforderliga.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att

i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående föreslagits vidta ändringar i avlönings- och pensionsreglementen, som utfärdats med stöd av riksdagens beslut.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Aabye-Nielsen